

2019

M.A.

1st Semester Examination

SANSKRIT

PAPER – SAN – 104

Full Marks :50

Time : 2 Hours

Answer all questions

*The figures in the right hand margin indicate marks**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable**Illustrate the answers wherever necessary*सर्वेप्रश्नाः सुरगिरासमाधेयाः।

1.A. यथेच्छं प्रश्नद्वयं समाधेयम् 2X2

- क) उत्तररामचरितस्य उत्सः कः ? नाटकस्यास्य प्रधानो रसः कः ?
 ख) सोमपीथीति कस्य विशेषणम् ? दशरथः शान्तां कस्मै समर्पितवान् ?
 ग) अपि ग्रावा रोदित्यपि दलति वज्रस्य हृदयम्- कस्मिन् प्रसङ्गे कस्य इयमुक्तिः ?
 घ) कः आसीत् चन्द्रकेतुः ? चन्द्रकेतोः सारथिः कः ?

B. द्वयोः प्रश्नयोरुत्तरं देयम् 2X2

- क) प्रणम्य शिरसा देवौ पितामहमहेश्वरौ –इत्यत्र शिरसा इति शब्दस्य अभिनवगुप्ताचार्येण कोऽर्थः कृतः ?
 ख) नाट्यशास्त्रे के तावत् पञ्चप्रश्नाः आत्रेयप्रमुखैः पृष्ठाः ?
 ग) अप्सरसां सृष्टेः प्रयोजनं किम् ?
 घ) नाट्यप्रयोगे विघ्नोपादनं के कुर्वन्ति ?

2. द्वयोः श्लोकयोः व्याख्या कार्या 4X2

- क) सर्वथा व्यवहर्तव्यं कुतो ह्यवचनीयता ।
 यथा स्त्रीणां तथा वाचां साधुत्वे दुर्जनो जनः।

(Turn Over)

ख) किंत्वनुष्ठाननित्यत्वं स्वातन्त्र्यमपकर्षति।

संकटा ह्याहिताग्नीनां प्रत्यवायैर्गृहस्थता॥

ग) स्नेहं दयाञ्च सौख्यञ्च यदि वा जानकीमपि ।

आराधनाय लोकानां मुञ्चतो नास्ति मे व्यथा ॥

घ) अनिर्भिन्नो गभीरत्वादन्तर्गूढघनव्यथः।

पुटपाकप्रतीकाशो रामस्य करुणो रसः॥

3. द्वयोः श्लोकयोः व्याख्या कार्या 4X2

क) न वेदव्यवहारोऽयं संश्राव्य शूद्रजातिषु।

तस्मात् सृजापरं वेदं पञ्चमं सार्ववर्णिकम् ॥

ख) ग्रहणे धारणे ज्ञाने प्रयोगे चास्य सत्तम ।

अशक्ता भगवन् देवा अयोग्या नाट्यकर्मणि॥

ग) धर्म्यं यशस्यमायुष्यं हितं बुद्धिविवर्धनम् ।

लोकोपदेशजननं नाट्यमेतद्भविष्यति॥

घ) दिव्यानां मानसी सृष्टिर्गृहेषूपवनेषु च ।

नराणां यत्नतः कार्याः लक्षणाभिहिताः क्रियाः॥

3. कयोश्चिद् द्वयोः उत्तरं लेख्यम् - 8X2

क) उत्तररामचरिते द्वितीयाङ्कस्य किं नाम ? अङ्कस्यास्य सारः संक्षेपेण आलोच्यताम् ।

अथवा

उत्तररामचरितनाटकस्य तृतीयाङ्कस्य वैशिष्ट्यं श्रेष्ठत्वञ्च आलोच्यताम् ।

ख) भरतमतानुसारेण कति वृत्तयः सन्ति ? तेषां नामानि उल्लिख्य कैशिकीवृत्तेः स्वरूपं प्रस्तूयताम् ।

अथवा

नाट्यशास्त्रानुसारं जर्जरदण्डवर्णनं क्रियताम्।

(Internal Assessment :10 marks)

समाप्तम्